

2014-05-09

Er referens: S2014/420/FST

Vår referens: Håkan Tenelius

Socialdepartementet  
Enheten för familj och sociala tjänster  
Anna Gralberg

### **Remissvar avseende utredningen Framtidens valfrihetssystem – inom socialtjänsten (SOU 2014:2)**

Vårdföretagarna har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter avseende utredningen Framtidens valfrihetssystem – inom socialtjänsten (SOU 2014:2).

Vårdföretagarna ansluter sig till remissvaren från Svenskt näringsliv och Almega, och vill komplettera med flöjande synpunkter.

Vårdföretagarna ser mycket positivt på Lagen om valfrihetssystem, LOV, inom socialtjänsten. LOV innebär att brukaren eller kunden själv har makten att välja den som ska utföra t ex äldreomsorgen. För företagen har detta stora fördelar. Företag som håller hög kvalitet får chans att växa. Det lönar sig att göra kunderna nöjda. LOV medger långsiktighet på ett helt annat sätt än LOU. LOV medger också fri etablering till skillnad från LOU.

Vårdföretagarnas syn på den fortsatta utvecklingen av LOV är denna:

- LOV bör utvecklas så långt möjligt och komma alla invånare till del. Det ska inte vara möjligt för en enskild kommun (eller ett enskilt landsting) att hindra eller inskränka denna valfrihet.
- Det kommer att finnas politiska lokala majoriteter som motsätter sig någon av de beståndsdelar som är avgörande för en fungerande valfrihet. Därför bör LOV gälla i landets alla kommuner med början i hemtjänsten. En förutsättning för en för kommunerna obligatorisk LOV är dock att konkurrensneutraliteten kan garanteras och att ersättningen medger långsiktighet och utveckling av kvaliteten. Annars kan lokala politiker införa villkor som i praktiken stoppar konkurrens och mångfald.
- Det ska råda likabehandling mellan de kommunala och privata anordnarna. Villkoren måste vara konkurrensneutrala oavsett vem som driver verksamheten. Ersättningsnivåerna måste därför vara korrekt

beräknade vilket innebär att alla de kostnader som kommunen har för den egna regin ska tas med när man beräknar ersättningsnivån. De som inte väljer måste fördelas konkurrensneutralt mellan de olika utförarna.

- Etableringsfriheten är en bärande del inom LOV och måste ligga fast.
- Lagen bör förtydligas så att den som upphandlar enligt LOV är skyldig att fastställa ersättningen utifrån utfallet i de enheter som drivs i egen regi året innan. Kommunen ska åläggas att kompensera privata utförare om förluster täcks i den egna regin. Utförare i ett LOV-system ska kunna överklaga och få rättelse om kommunen bryter mot dessa skyldigheter, eller om kommunen inte är tillräckligt transparent för att det ska framgå att skyldigheterna uppfyllts.
- En fungerande valfrihet förutsätter också att kvaliteten mäts och redovisas enhetligt över hela landet så att jämförelser på enhetsnivå blir möjliga. Det måste vara lätt att göra ett bra och tryggt val.

Vi vill särskilt poängtera vikten av att utvecklingen av LOV i särskilt boende drivs på, och att frågan måste utredas skyndsamt. LOV i särskilt boende är viktigt både för äldres möjligheter att styra över sitt liv och för att påskynda den nödvändiga utbyggnaden av äldreboenden.

Vi vill ifrågasätta ett konstaterande som utredningen tycker sig kunna göra: att det inte går att se några kvalitetskillnader beroende på LOV eller mellan olika typer av utförare. Om också de små företagen (med 7-29 svarande) tas med i sammanställningen av Socialstyrelsens nationella brukarundersökning blir skillnaden tydlig: Bland enheter med den högsta kundnöjdheten dominerar små LOV-företag. Bland dem med lägst kundnöjdhet dominerar kommunala enheter från kommuner utan LOV.

Vårdföretagarna

Håkan Tenelius  
Näringspolitisk chef